

Rasverenigingen samen sterk in resistentieteelt

Tekst Chrys Charpentier

Zoals ik al wel eens geschreven heb in mijn stukken over bijengezondheid en varroa, zal in de toekomst de enige blijvende oplossing liggen in niet behandelen.

We zullen bijenrassen moeten ontwikkelen met voldoende weerstand tegen varroa en dus zal het volk zelf de bestrijding ter hand moeten nemen en/of toleranter moeten zijn. Dit eventueel in combinatie met biotechnische methoden. De enige manier om dit te bereiken is via selectie en teelt. Doelloos volken dood laten gaan en verder telen met wat overblijft zal geen blijvende resistentie opleveren. Als we op een eiland zouden wonen, zonder uitwisseling van genen uit buurlanden, zou dat na tien tot twintig jaren misschien wel tot resultaat kunnen leiden. Op die manier is het op Cuba gegaan waar door geldgebrek bij de imkers behandelen te duur was.

Grote aantallen

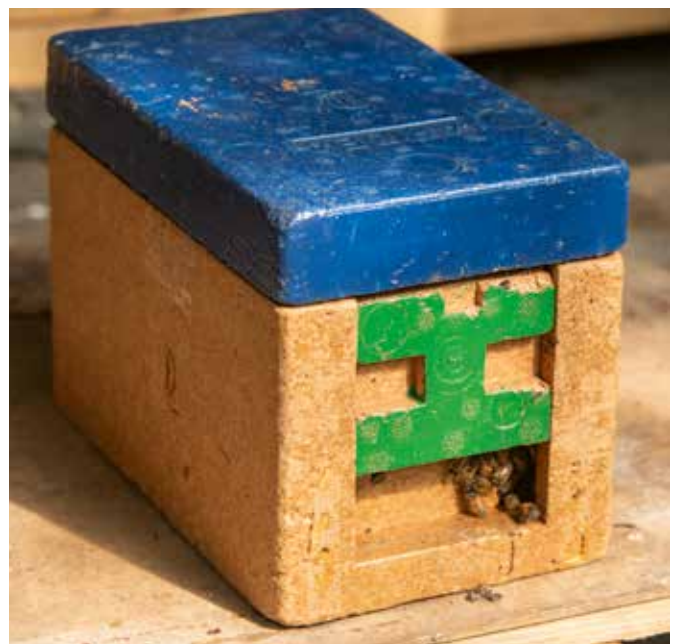
Het blijkt dat de genen die voor resistentie/tolerantie zorgen, moeilijk in één individu bij elkaar te telen zijn. Bij een 'foute' kruising zijn deze gelijk weer verdwenen. In je eentje, ook al heb je tientallen volken, zal het niet lukken. Je zult met een groep imkers aan de slag moeten en zelfs dan valt het niet mee.

Toptelers zullen in staat moeten worden gesteld om het ras zuiver te houden, maar ook ervoor te zorgen dat de resistentiegenen niet verwateren maar juist versterkt worden. De kwaliteit van dit teeltmateriaal moeten ze statistisch verantwoord (dat wil zeggen in grote aantallen) kunnen testen. Het testen van grote aantallen is uit praktisch oogpunt voor veel individuele telers vaak een probleem. Rasverenigingen beschikken over imkers met de knowhow en hebben ook de aantallen, leden en volken om teelt- en testprogramma's uit te kunnen voeren. Rasverenigingen zijn dus onmisbaar in dezen en nemen vaak het voortouw. Arista Bee speelt daarbij vaak een belangrijke adviserende en faciliterende rol. Het is van belang om de eigenschappen die met zoveel moeite bij elkaar zijn gespaard te behouden en verder vast te leggen in het ras. Er is daarom ook behoefte aan Nederlandse eilanden waar darrenlijnen ter beschikking staan om deze resistentie te consolideren. Een alternatief vormen de KI-sessies in het hele land, waar deze lijnen voor de leden van de rasverenigingen beschikbaar kunnen komen (een initiatief van de VCI waar andere rasverenigingen zich bij aangesloten hebben). Waarom voor leden? Het zijn de leden van de rasverenigingen die zich inzetten voor de resistentieteelt. Het is niet meer dan logisch dat die er als eersten van profiteren.

Wat doet de Vereniging voor Carnica Imkers?

Als voorzitter van de Vereniging voor Carnica Imkers (VCI) heb ik uitgebreid ervaring opgedaan met de aanpak van deze vereniging op dit punt.

Naast dat er via het BeeBreed-programma al op resistentie tegen varroa bij koninginnen geselecteerd werd is er nu ook meer ingezet op resistente darrenlijnen binnen het carnicaras in Nederland. Om aanwezigheid van resistentie bij een carnica-koningin zichtbaar vast te kunnen stellen is aanparing met resistente darren essentieel. Daarbij maakt het ras van deze darren niet uit. Indien het resultaat (het volk) een hoog percentage resistentie laat zien wil dat zeggen dat de koningin de juiste genen heeft. De darren van deze koningin hebben deze genen ook en zijn bovendien raszuiver carnica (nadenkertje). Die darren kunnen dan weer gebruikt worden in het verdere teeltprogramma. De afgelopen maanden zijn de eerste van de tachtig moeren bij de testers in bevruchtungskastjes gezet. Vervolgens zijn ze naar een bevruchtungsstation van Arista Bee gebracht in Linden, een schiereiland in Brabant, om ze te laten aanparen met VSH-darren.



Koninginnenteeltkastje. Foto Abe Maaijen



Carnicamoer met groen merk. Foto Canva-Tatran

Tachtig koninginnen

Het plan was om honderd koninginnen te testen. Plannen gaan echter zelden volgens plan.

Het hoge uitvalspercentage afgelopen winter zorgde ervoor dat een aantal testers noodgedwongen moest afhaken wegens gebrek aan volken en bijen. Daarnaast viel er ook een koningin uit waarvan de nakomelingen getest zouden worden. Besloten werd om in plaats van vijf maar vier koninginnen te testen. Twintig volken per koningin, dus tachtig volken en vijf testers, zestien volken per tester.

De teelt was dit voorjaar erg moeizaam door de meestal slechte weersomstandigheden. Gelukkig is er ruim overge-larfd van deze koninginnen en werden er ondanks veel verlies voldoende larfjes aangenomen. Precies tijdens de eerste week na het overzetten in de pleegvolken barstte de lindebloei los en was het prachtig vliegweer. Zelfs niet gesloten doppen werden ingebouwd in honingraat. Dracht gaat altijd voor! Het kostte wel weer koninginnen. Misschien dat de verzorging tijdens deze periode ook niet optimaal is geweest. Een aantal gesloten doppen kwam niet uit. Afgelopen weken hoorde ik van zeer slechte resultaten op de bevruchtungsstations maar ook op de eigen stand door het abominabele weer. Hopelijk werkte de natuur tijdens de bruidsvluchten van onze testmoeren in de tweede helft van juli wel mee.

Darrenmoeders

We hopen in 2025 ondanks alle perikelen voldoende nakomelingen van de vier koninginnen te kunnen testen op de juiste eigenschappen. Behandelen van deze volken is vanaf augustus 2024, als de koninginnen in de productievollen zijn geplaatst, niet meer toegestaan. Als bij één van de testen blijkt dat het aantal varroamijten een bepaalde vooraf vastgestelde grens overschrijdt, dan mag er wel behandeld worden maar valt het volk en daarmee de koningin uit de proef. Uiteindelijk hopen we van deze groep vier à vijf darrenmoeders in 2026 in te kunnen zetten. Teelt is een kwestie van doorzetten en een lange adem en niets wordt gegarandeerd. Daarom is waardering door imkers en imkerverenigingen voor al het werk wat de telers en rasverenigingen doen op zijn plek (word lid!). Ze doen het uiteindelijk voor iedere imker in Nederland. ●